

Uredništvo in upravljalni prostori
2527 S. Lawrence Ave.
Office of Publications
2527 South Lawrence Ave.
Telephone, Booth 4904

Črna lista
je \$6.00

Entered as second-class matter January 25, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Manjšina odgovorna za vojne, pravi Coe

bi ljudje rabili svoj razum, ki bi bile vojne nemogoče

Madison, Wis. — (FP) — "Če manjšina ne zlorablja svoje ekonomske oblasti, ki jo podeduje, bi imeli mir," je dejal George Albert Coe, profesor Columbia univerzi, v svojem govoru, ki ga je imel pred dijaki v Carnegie univerzi. "Večina ljudi misli, da vojne niso mogoče."

"Brez namena se drugi svetovni vojni ne bodo izognili, če ne bodo razrešili razhajanj, ki so v teku obojestransko, da situacija v Evropi, kjer so v teku obojestransko, nima ničesar skupnega s položajem v Združenih državah, toda v tem se moti. Vojne se lahko preprečijo. Ako se ne bodo izognili, bodo vojne, ki jih izvajajo manjšine, ki dovedejo do vojne, neizogibne. To pa ni nujno."

Če se cerkvenjaki v zadnji vojni vojni naglašali, da Bog ni vojno proti Nemčiji? Če, ker so jim tako ukazali v Washingtonu. Ameriško ljudstvo dovoljuje, da drugi misli, namesto da bi rabilo svoj razum. To pojasnjuje, zakaj so člani pacifističnih organizacij pripravljali bojeviti, kar pride vojna. Taki tipi ljudi razmišljajo veliko in njihova čustva so močnejša kot tista razuma."

Kaj se lahko napravi za preprečitev vojne? Coe meni, da bi se najpozneje, ako bi nazadnje, razloži popolno razorožitve na svetovni konferenci. "Preprečevanje ne more preprečiti vojne, temveč jih producira." Coe pravi, "Ako bi vse ameriške organizacije zahtevale od predsednika, da se izreče za popolno razorožitve, bi evropske države sledile Ameriki. Moč ameriške vlade je, da se voditeljica v mirovnem svetu."

Kampanja za redukcijo mezd

Seattle, Wash. — (FP) — Vzlic mezd pri strani Unemployed Citizens lige je mestni svet odločil, da se delavcem, ki se jih upoštevajo pri mestnih delih, plača od \$1.50 do \$3 na dan, namesto \$4.50 kot določa mestna urednica. Delavske organizacije smatrajo to za prevelik napad na mezdni standard, katerega diktirajo delodavci. Zupan Harlin, ki se je v kampanji kazal kot prijatelj delavcev, je odobril akcijo mestnega sveta.

Mednarodni komisiji za pobiranje davkov pri delavcih, ki so bili v letu 1928, št. 10, da se amandment državnih konstitucij, ki določa apropriacijo \$20,000,000 za pozgodovanje zapuščenih farm. Amandment je podpisal guvernir Roosevelt, Smith pa ga je pobijal z argumentom, da bi sprejel amandment odprlo pot "lesnim tatovom". Volilci so z veliko večino odglasovali za amandment.

Tamnanitje so se postavili na Rooseveltovo stran in posledica je bila, da se je Smith našel na drugem mestu v kolikor se tiče naklonjenosti volilcev.

Vpliv komunistov med rudarji narašča, pravi Fagan
Pittsburgh, Pa. — "Komunistični vpliv med člani United Mine Workers kakor tudi v drugih delavskih unijah raste," je izjavil Pat Fagan, predsednik Centralne delavske unije v Pittsburghu in predsednik 5. rudarskega distrikta v odgovoru na apel, ki je bil predložen na zborovanju centralne unije, naj ta organizacija ustavi pomožno akcijo, ki jo vodi National Miners unija med rudarji.

Brutalnosti Italijanskega fašizma

Mussolinijev režim preganja s kruto roko svoje nasprotnike

Pariz. — Vesti, ki prihajajo iz Italije, govore o krutem preganjanju, terorizmu in zločinih, ki jih izvaja brutalni Mussolinijev režim nad svojimi nasprotniki. Pred kratkim se je vršila obravnava proti petim osebam, ki so bile obtožene komunizma. Vsi so bili obtoženi na izgnanstvo. Toda komunisti niso edine žrtve. Več članov Protifašistične zveze je bilo obsojenih v zapor, drugi pa v ječah čakajo obravnave. Socialisti in demokrati so bili obsojeni v zapor, ker so širili letake, ki jih je tiskala organizacija "Giustizia Liberta". Obsojen je izreklo izredno vojaško sodišče za zaščito države.

Romita, bivši socialistični deputij iz Turina, ki je prebil tri leta na "otokih," je bil spet obsojen na izgnanstvo za pet let. Slična usoda je zadelo brata nekake bivšega socialističnega deputija Amadeoja, dasi ni znano, če se je udeleževal političnih aktivnosti.

Se hujše stvari se pričakujejo, kajti bližajoča se zima je prinesla krvave spopade. Prebivalstvo v Montenero di Bisaccia je že večkrat javno demonstriralo proti nasilju fašističnih voditeljev. Sledilo so aretacije in ubitje so navadili na sebe, da oprostite jetnike. Prišlo je do streljanja, v katerem so bili trije ubiti in šestnajst ranjenih.

V Carrari je prišlo do sličnega incidenta, v katerem sta bili dve osebi ubiti in štirinajst ranjenih.

Volilci v državi New York podprli Roosevelta
New York, 1. nov. — Volilci v tej državi so pri večeršnjih volitvah odobrili stališče guverniera Franklin D. Roosevelta in s tem podprli njegov prestiž kot vodilnega aspiranta za predsedniškega kandidata demokratske stranke.

Izd volilne bitke je značilen, kajti volilci so izrekli odločno besedo v sporu, ki je nastal med Rooseveltom in Alfred E. Smithom, predsedniškim kandidatom demokratske stranke leta 1928. Šlo se je za amandment državnih konstitucij, ki določa apropriacijo \$20,000,000 za pozgodovanje zapuščenih farm.

Njena pravila bodo ščitila tako delavce kot delodajalce. Notranji boji v krajevni uniji št. 1 Mednarodne bratovščine električarskih delavcev so dovedli do ustanovitve nove organizacije. Krajevna unija je hotela ustanoviti sistem starostnega zavarovanja, čemur so nekateri člani, katere so podprle podjetniške organizacije, nasprotovali.

Bančni polomi naraščajo
St. Louis, Mo. — Štiri banke v državi Missouri so propadle v enem dnevu. Te so Fidelity Bank & Trust Co. v St. Louisu, First National Bank v Dexterju, Jackson County Bank v Independenci ter Commercial American Bank & Trust Co. v Warrensburgu.

DEMOKRATSKA KONTROLA NIŽJE ZBORNICE

Torkove volitve so dale demokratom 217 sedežev. Garner bo najbrž prihodnji predsednik nižje kongresne zbornice

Chicago, 4. nov. — Včerajšnje volitve v petih kongresnih distriktih za izpraznjena mesta so dale demokratom večino dveh sedežev v spodnji zbornici kongresa.

Zmaga demokratskega kandidata v Michiganu je spremenila situacijo. Demokrati bodo imeli 217 sedežev, republikanci 215, farmer-laboriti enega.

V osmem michiganem kongresnem distriktu je demokrat Michael J. Hart porazil republikanca Fosa O. Eldreda.

V državi Ohio je v prvem distriktu zmagal republikanec John B. Hollister, v dvajstem pa demokrat Martin Sweeney.

V sedmem distriktu v državi New York je demokrat Joseph Delaney porazil republikanca William L. Padgetta.

V Pennsylvaniji je v drugem distriktu Edward L. Stokes, republikanec, porazil demokrata Charles S. Hilla.

Kandidati, ki so zmagali pri volitvah, so "mokraži".

Dva kongresna sedeža sta še izpraznjena. To sta peti distrikt v državi New Jersey in eden v državi New Hampshire. Volitve v New Jerseyju se bodo vršile 1. decembra, v New Hampshiru pa 6. januarja.

John Garner, kongresnik iz Teksasa, je demokratski kandidat za predsednika spodnje kongresne zbornice.

Električarji ustanovili dualno unijo

Nova unija je posledica spora, ki je nastal med člani bratovščine električarskih delavcev

St. Louis, Mo. — (FP) — United Electrical Workers of Missouri se imenuje nova unija, ki je bila te dni ustanovljena v St. Louisu. Unija je že vprašala za državni čarter in njeni sponsorji jo bodo skušali prikloniti k Ameriški delavski federaciji.

Nova unija se ne bo spuščala v stavke za izboljšanje svojih zahtev kot je razvidno iz izjave njenega predsednika Fred A. Mitchella, pač pa bo zkušala izravnavati nesoglasja potom arbitraže. Njena pravila bodo ščitila tako delavce kot delodajalce.

Notranji boji v krajevni uniji št. 1 Mednarodne bratovščine električarskih delavcev so dovedli do ustanovitve nove organizacije. Krajevna unija je hotela ustanoviti sistem starostnega zavarovanja, čemur so nekateri člani, katere so podprle podjetniške organizacije, nasprotovali.

Otvoritev angleškega parlamenta

Premijer MacDonald je bil junak dneva. Fitzroy izvoljen za predsednika poslanske zbornice

London, 4. nov. — Včeraj popoldne je bilo otvorjeno zasedanje parlamenta, ki obeta biti eno najpomembnejših v zgodovini Anglije, kajti pred seboj ima ogromno delo, kako postaviti Veliko Britanijo na trdne noge, da postane spet glavna svetovna sila.

Premijer MacDonald je bil pozdravljen kot heroj. Sprejet je bil z velikim navdušenjem in ovacijami, ko je zasedel svoje staro mesto v sredini vladnih sedežev. Na njegovi desnici je sedel Stanley Baldwin, voditelj konservativcev, na levi pa J. H. Thomas, dolgoletni MacDonaldov prijatelj. Oba sta bila hrupno pozdravljena, ko sta zasedla svoja sedeža.

George Lansbury, stari, sivolasi socialist, je postal voditelj laboristične stranke v parlamentu, ker je on edini član bivše delavske vlade, ki je bil ponovno izvoljen v parlament. Bil je toplo pozdravljen tako od strani svojih pristaev kot od konservativcev.

Delavska stranka se je skrcila in ni več to kar je bila. Njeni člani so okupirali samo tri sprednje klopi na levi strani zbornice. Lansbury, bivši član kabineta, je sedel v sredini v prvi klopi, ki jo je zasedla opozicija; poleg njega je bil prazen sedež, rezerviran za Lloyd Georgea, ki se radi boleznimi ni mogel udeležiti otvoritve parlamenta.

Procedura pri otvoritvi je bila formalna. Prvo delo je bilo izvolitve zborničnega predsednika. Izvoljen je bil Edward Algernon Fitzroy, katerega je nominalni sir George Courtthope, konservativec. Po izvolitvi predsednika je bilo zasedanje zaključeno. Poslanci se bodo ponovno zbrali 10. novembra, ko bo kralj Jurij formalno otvoril parlament. Med tem časom pa se bo vršilo zapirganje poslancev, od katerih je 564 vladnih pristaev in 61 nasprotnikov.

Darrow zagovarjal 750 obtoženecv brezplačno

Chicago. — Izšla je biografija Clarence S. Darrowa, znanega odvetnika in filozofa, ki jo je spisal Yale Harrison. V knjigi je rečeno, da je Darrow zagovarjal okrog 1500 obtoženecv in od teh polovico brezplačno. V petdesetih letih svoje prakse je rešil 64 obtoženecv smrti na večalnih ali električnem stolu. Najglasovitejši procesi, pri katerih je Darrow nastopil kot glavni branitelj, so bili: Debsov po stavki v Pullmanovih tovarnah, Haywoodov v Boise, Idaho, radi umora bivšega guverniera Fr. Steunenberg, bratov McNamare radi razstrlitve poslopja Los Angeles Times in Scopesov evoliucijski proces v Daytonu, Tenn.

JAPONSKA POSLALA VOJAŠTVO V RUSKO CONO

Militaristične avtoritete ignorirale pakt s sovjetsko vlado. Liga narodov vnemirjena radi obnovitve sovražnosti proti Kitajski

Mukden, Mandžurija, 4. nov. — Japonске militaristične avtoritete so naročile generalu Sigeru Honju, poveljniku japonske armade v Mandžuriji, naj pošlje obojestransko silo v severno Mandžurijo, da zaščiti delavce, ki bodo popravljali železniško progo v bližini reke Nonni, kjer so Kitajci pred dvema tednoma razdejali železniški most. Ta distrikt leži v ruški coni.

V istem času je Honjo poslal ultimatum generalu Ma Can-šanu, poveljniku kitajskih čet v Taitsharu, da izprazni osemleje v okolišju šest milj od železniške proge, da bodo delavci nemoteno opravljali popravila na progi.

Ultimatu, ki ga je Honjo poslal kitajskemu generalu, se pripisuje velika važnost, kajti japonska vlada je pred par dnevi izjavila, da ta kitajski general prejema pomoč od sovjetske vlade. Moskva je to trditve zanikala.

Zadnje soto je japonska vlada naznanila, da je sklenila dogovor z Moskvo, da ne bo nobena vlada poslala vojaštva v severno Mandžurijo, kjer imata obe ekonomске interese. Izjava je to specifično poudarjala, toda kot je razvidno iz zadnje akcije, se Japonaka ne drži dogovora.

Zenova, 4. nov. — Glavni stan Lige narodov je bil alarmiran, ko je dospela vest, da se japonske čete pomikajo proti Taitsharu, važni strateški točki v severni Mandžuriji.

Dr. Alfred Sze, načelnik kitajske delegacije, se je večeraj ogledal v uradu generalnega tajništva Lige narodov, kjer je konferiral s sir Eric Drummondom. Sze je izrazil bojazan, da Japonaka ne namerava umakniti svojih čet v železniško cono, kar je razvidno iz njenih aktivnosti.

Liga narodov se boji, da bo Rusija pričela s militaristično akcijo, da s tem prepreči japonsko okupacijo.

"Prosperiteta" med rudarji

Des Moines, Ia. — Časopis v tej državi ne zaostajajo za drugimi, ki prinašajo optimistične vesti o vračajoči se prosperiteti. Neki tujakanski časopis je pred kratkim prinesel "veselo" novico, da sedaj dela v premogovnikih ena tretjina rudarjev, kar je 1.5% več v primeri z isto dobo lanskega leta.

Čevljarske firme reducirale mezde
Boston, Mass. — Pet čevljarskih firm v bližnjem Haverhillu je reduciralo mezde delavcem za deset odstotkov.

Pacifisti urgirajo priznanje Rusije

Brez sodelovanja sovjetske vlade ne bo prišlo do omejitve obojestransko

Washington, D. C. — (FP) — Da bi morala Amerika, edina večja država, ki še ni priznala sovjetske Rusije, podvzeti korake ter vzpostaviti normalne diplomatske odnose s Rusijo, še predno se odpravi razorožitvena konferenca v Ženevi, je eno priporočilo ameriškiemu ljudstvu, ki ga je predložil Narodni svet za preprečanje vojne. Svet je te dni objavil program, kateri je bil odobren na letni konvenciji v Washingtonu.

"Sedanja ekonomska kriza," je rečeno v izjavi, "je posledica svetovne vojne in bojazni pred drugo, ki bo še bolj uničujoča kot prva. Šadnja vojna je pokazala jasno in razločno vsem stanovom in narodom, da živimo v svetovni ekonomski krizi, v kateri narodi skupno prosperirajo ali trpe. Dokazala je nesmisel in nevarnost takih zaprek kot visoke tarife, izolacije in alične nacionalistične smerice v mednarodnih odnosih. Odkrila je neizogiben kaos, ki izvira iz anarhističnega ustroja družbe, kjer narodi ne delajo skupno."

Narodni svet za preprečanje vojne nadalje urgira ameriško vlado, naj podvzame iniciativo za drastično revizijo vojnih dogovorov in reparacij. Naglašajo, da razorožitvena konferenca ne bo dosegla ničesar, ako se prej ne rešijo problemi, ki so odgovorni za obstoječo svetovno depresijo.

Priporočilo, da ameriška vlada prizna sovjetsko Rusijo, predno se odpravi razorožitvena konferenca, je basirano na zagotovitvi, da bo sovjetska vlada na tej konferenci predlagala takojšnjo redukcijo obojestransko na suhom in na morju.

Indijski nacionalisti pri MacDonaldu

Premijer jim je pojasnil, kaj more Indija pričakovati od Velike Britanije in kaj ne

London, 4. nov. — Mahatma Gandi in pandit Malaviya, voditelja indijskih nacionalistov, sta se večeraj ogledala v uradu angleškega premijerja v nadi, da bo s njim nadaljevala diskusije glede prihodnje indijske vlade.

Namesto tega jima je MacDonald pojasnil, kakšno vlado lahko Indija pričakuje od Anglije. Dal jima je teden časa, da razmislijeta o tem in potem predloži sugestije glede manjših sprememb. Povedal jima je, da je njegov namen končati diskusije o indijem vprašanju v najkrajšem času.

MacDonald bo podal uradno izjavo, v kateri bo pojasnil stališče britske vlade, 11. novembra in da namerava sklicati plenarno sejo konference "okroglice mise" 16. novembra. To je dejal MacDonald, bo dalo indijskim delegatom dovolj časa, da zaključijo konferenco 18. novembra.

Gandi se je trudil, da obnovi kiskuzije o bodočem statusu Indije, toda MacDonald je vztrajal na svojem stališču. Končno je dobil obljubo od premijerja, da bo v izjavo vključil točko glede zaščite indijskih interesov.

Prohibicija se krha
Washington, D. C. — Vseh pet kongresnikov, trije demokrate in dva republikanca, ki so bili izvoljeni pri izrednih volitvah zadnji tork, je mokrih. Najhujši poraz so doživeli suhači v osmem kongresnem distriktu Michiganu, kjer je mokri demokrat porazil suhega republikanca. Celih 33 let je bil ta distrikt v republikanskih rokah. — Mokri blok v kongresni nižji zbornici šteje zdaj 150 poslancev, kar je še precej močna manjšina. V zadnjem kongresu jih je bilo le okrog 70.

ROY OBTOŽEN ZAROTE PROTI ANGLIJI

Mednarodni komitej za politične jetnike protestira proti obravnavi

New York. (FP) — Skupina prominentnih ameriških državljanov je poslala protest britaki vladi proti zarotniški obravnavi, ki je naperjena proti M. N. Royju, ki je obtožen propagandističnih aktivnosti in sodelovanja v indijem revolucionarnem gibanju proti Veliki Britaniji. Protest je bil poslan skoli Mednarodni komitej za politične jetnike državem tajniku za Indijo v Londonu. Obravnava proti Royju se bo vršila v Cawnpuru. Če bo spoznan krivim, ga čaka smrt.

Protest so podpisali: Jerome Davis, profesor na Yale univerzi; dr. W. E. B. DuBois, urednik revije "Crisis"; Waldo Frank, novellist; Arthur Gardiner Hays, odvetnik; Robert Morris Lovett, profesor na čikaški univerzi; A. J. Muste, dekan delavskega kolegija v Brookwoodu; Norman Thomas, direktor Lige za Industrijsko demokracijo in socialistični voditelj; Oswald Garrison Villard, urednik tednika "Nation," in Roger N. Baldwin, direktor Unije za ameriške civilne svobodščine.

Roy je zapustil Indijo l. 1918 in nadaljeval s svojim delom za neodvisnost Indije v Aziji. Mehiki Rusiji in Združenih državah. Pred leti je bil aktiven v komunistični stranki, iz katere je bil pomeneje izključen, ker se ni strinjal z njeno oficelno taktiko. Letos je na skrivnem prišel v Indijo in se pridružil gibanju za neodvisnost, ki ga vodi indijski nacionalisti.

Sistem vlade mestnega upravitelja poražen v Clevelandu

Cleveland, O., 4. nov. — Rezultat volitev pokazuje, da so se volilci izrekli proti dosedanji formi mestne vlade in zavrgli sistem mestnega upravitelja. Cleveland je bilo največje ameriško mesto, ki je pred leti adoptiralo to obliko mestne administracije.

Volilna kampanja v Clevelandu se je vršila v znamenju osebnosti med bivšim mestnim upraviteljem William B. Hopkinsom in Maurice Masceckjem, ki ima glavno besedo v mestni zbornici.

Sistem mestnega upravitelja je bil adoptiran l. 1921 in je stopil v veljavo v januarju l. 1924. Sprememba forme mestne vlade se bo izvršila prihodnje soto, ko bo upravitelja Daniel E. Morgana nasledil Harold H. Burton kot župan. Volitve mestnih odbornikov se bodo vršile prihodnje leto in člani, ki so bili večeraj izvoljeni, bodo v uradu do prihodnjih volitev.

Milčniki proti farmerjem

Des Moines, Ia. — Petnajsto obojestransko milčnikovo je bilo poslabšano v okraj Burlington proti farmerjem, ki protestirajo proti konfiskaciji tuberkulozne goveje živine. Lastniki, katerih farme so močno zadolžene, se desperatno upirajo metodam državnih agentov, toda so brez moči proti obojestransko silam.

Ni še dolgo nazaj, ko se ti farmerji niso veliko zanimali, ko so čitali o bojih med industrijskimi delavci in državnimi policaji, a sedaj sami na sebi občutijo težko pest milčnikov.

Policija razbila zborovanje brezposelnih

Houston, Tex. — Petnajst organizatorjev in članov koncila za brezposelne je bilo aretiranih, ko je policija navallila na shod, ki ga je sklicala ta organizacija in katerega se je udeležilo krog dva tisoč oseb. Aretirani delavci so bili obtoženi potepuštvu in pridržani v zaporu.

Fašizem se slavi svojo diktaturo. Fašistična proslava v Rimu ob devetletnici pohoda v Rim.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZDruZENJE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnost: na Zdravstveno drivo (izven Chicago) in Kanado \$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrti leta, in Chicago in Ohio \$2.00 na leto, \$1.25 na pol leta, in Illinois \$1.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$4.00 per year, Chicago and Ohio \$2.00 per year, foreign countries \$5.00 per year.

Črna glava po dopisih.—Dokopljati se ne vratah.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov na vsa, kar ima stik s letom: PROSVETA 2607-28 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois. MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

128

Dobro v izpisku, za primer (Sept. 20, 1931), poleg vsakega letnika za naslednje leto, da vam je s tem dostojno postala dostopna. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Kriza in vojna

Ameriški zgodovinar nam pripoveduje, kako veliko prosperiteto so imele Združene države po vojni z Anglijo leta 1812 in po Napoleonovih vojnah v Evropi. Dežela je bila polna blaga in kredita. To je trajalo do leta 1837 in takrat je prišla prva velika finančna panika in gospodarstvena depresija.

Počasi se je Amerika vlekla iz te krize, tedaj je prišla vojna z Mehiko in—naenkrat so bili dobri časi. Vojna je bila končana z aneksijo ogromnega teritorija na zapadu in jugozapadu. Dobili smo Kalifornijo in začel se je naval na zlato.

Leta 1857 je prišla druga velika kriza in tri leta kasneje se je začela civilna vojna, kateri je sledila prosperiteta. Gradili so železnice in tovarne in vzcvetela je silna trgovina z zemljišči. Ti "dobri časi" so trajali okrog deset let. Francoško-pruska vojna je prehitela naslednjo krizo leta 1873.

Nato je dežela po malem valovila gor in dol, dokler ni prišel veliki krah v letu 1893 za časa demokratskega predsednika Clevelanda. Sledila je vojna s Španijo in takoj je vzklopela velika aktivnost. Amerika je "osvobodila" Kubo in obogatela za Filipine in Portoriko. Prosperiteta se je vlekla nekaj let, dokler ni prišla panika in depresija leta 1908. Spet so prišla suha leta, kmalu za njimi pa svetovna vojna.

Nova doba prosperitete! Med vojno je Amerika obogatela kakor še nikdar v vseh 140 letih svoje zgodovine. Vse Evropo je zalagala z blagom in iz dolžnika se je pretvorila v svetovnega upnika. Svetovni finančni center se je preselil iz Londona v New York.

Z današnjo krizo, ki je največja, plačujemo za tista debela leta med svetovno vojno in nekaj časa po vojni.

Ali pride zdaj nova vojna? Če se cikl depresij in vojn ponavljajo kakor so se redno zadnjih sto let, bi morala priti. A kdo bo začel vojno? Francija in Italija se pripravljata za vojno že deset let, a vse kaže, da ne bo nič. Nekaj se kuha v Mandžuriji, toda Liga narodov skuša vsaj navidezno poravnati japonsko-kitajski spor brez večjega konflikta. Ako ne bo vojne, kaj spravi kapitalistično Ameriko apert na noge?

Ne verjamemo, da bi ljudstvo civiliziranih dežel vedno trpelo po ponavljanje depresij in vojn—da bi s tako ceno plačevalo svoja "dobra leta," ki niso nič drugega kot silno kopičenje blaga, katero potem leži kot kamen v žlečodu, ko pride depresija. Ljudstva morajo enkrat urediti produkcijo in gospodarstvo na ta način, da ne bo nikjer prevelika in divjega tekmovanja za zunanje trge, kar povzroči vojno. Socializirana produkcija in distribucija dobrin šele odpravi depresije in vojne.

Smešen možakar

Tone Grdina iz Clevelanda se nekaj jezi v A. S. na Prosveto, ker je bilo v našem listu poročilo iz stare domovine, da je on vplil po Jugoslaviji zadnje poletje "živio, živio" v imenu vseh Jugoslovanov v Ameriki. Mr. Ivan Mladinec, ki je bil tudi na dotičnem zborovanju v Jugoslaviji, je v svojem dopisu v Prosveti ob svojem povratku v Ameriko pošteno priznal, da so zborovalci govorili le v svojem imenu, kar je resnica in pravilno, Grdina pa zdaj piše, da on je res na ovacije odzdravil v imenu vseh ostalih Jugoslovanov v Ameriki in kaj mu moremo za to!

Ali veste, kaj pravimo takemu človeku, ki sam pravi in piše, da je vplil "živio, živio" v Jugoslaviji v imenu vseh Jugoslovanov v Ameriki namesto le v svojem imenu kot je to delal Mladinec in drugi?

Pravimo, da takemu človeku malo manjka, nato se pa nič več ne zmenimo zanj, kaj še klepeče. Torej Tone Grdina naj gre še v Jugoslavijo, naj gre na vrh turna ljubljanskega gradu in tam savijske trikratni "živio" v imenu vseh ljudi na svetu, pa ne bomo nič rekli—še smejali se bomo.

Dokler velika večina delavcev ne ve, kaj hoče, toliko časa bodo še reveži na svetu in mapjšina, ki ve, kaj hoče, bo trpela zasmehovanje in ponižanje.

Na zahodu ropočejo japonski topovi, v Rusiji ropočejo stroji, v Evropi ropočejo razodranja in v Ameriki ropočejo kovinske posode za pobiranje mlodarjev...

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

(Dopisovalci in poročevalci domačih vesti, ki jih Prosveta prinaša dnevno v koloni "Glasovi iz naselbin," naj vsaki dopiše svoje beleške in poročila naj naslov, kar naj začne, da jih bomo za vsaj pripravili. Poročila in dopisi naj bodo jedrati, kratki in resnični; splezni meroje biti v dostojnem tonu. Na anonimna pisma in dopise se ne bomo odzivali.)

Obiranje kosti

Rock Springs, Wyo.—Organizacije delavcev, ki so spojene v A. F. of L. (Ameriška delavska federacija), se rade ponašajo tudi z imenom "organized labor." Po naše bi rekli, da so organizirani in to je tudi vse. Zakaj, so organizirani, kaj so njih cilji za bodočnost, tega skoraj gotovo sami ne vedo, in program, ki so ga razvili na svoji letni konvenciji, ni ne tič ne miš. Skratka rečeno, s katero A. F. of L. napreduje, bi osramotila vsaka stara žaba.

Ta velika organizacija je podobna ostarelemu psu, kateremu je še vid tako opešal, da se zadovolji z vsako obrano kostjo, ki jo najde na smetišču. Niti na misel mu ne pride, da bi bilo mogoče tudi zanj dobro. Ne bomo se nadalje bavili s tem stvarom v aplombnem, ker Prosveta mnogokrat okrajša nazadnjaštvo in bedasto vodstvo te organizacije.

Tukaj v Rock Springsu so na dnevnem redu razne kampanje za konsum domačega produkta. Po prodajalnah se vidijo napis "Burn coal." To naj bi pomoglo, da bi se poškalo več premoga in s tem dalo ljudem več zasluzka. Stvar izgleda navidezno dobra, ampak za delavca je pač malenkost, katere bi bil posameznik deležen. Gre pa takoj v glavnem za konkurenčni boj med kapitalom, ki je naložen za naravni plin (gas), in premogom. V okolici Rock Springsa se je našlo velike množice naravnega plina, katerega se je potem po cevah izpeljalo povsod in tudi v daljina mesta, in to je produkciji premoga zadalo silen udarec.

Mesto Rock Springs, Wyo., je skoraj absolutno odvisno od produkcije premoga, pa vendar je dovolilo plin, da dela konkurenco s premogom. Slabšega zgleada premogarsko mesto ne more dati. Celo daleč od premoga oddaljena Omaha, Neb., je potom volitev zavrgla plin, kar je pač dobro za premog, ki si je ohranil velik trg. Seveda je tukaj vprašanje, ako so volilci volili z duhom napredka in Omahi? Mogoče bodo čez par let svoj dekret popravili in v veseljem sprejeli plin. Ako je v zemlji Skalnatoga gorovja dovolj naravnega plina za splošno potrebo, potem prej ko pride, tem bolje — in nobenemu premogarju ni treba biti prav nič žal. Ali ni bolje za zemljana, da samo malo privije vijak, kot pa da lomi svoje kosti pod zemljo?

Pa naj bo ta reč kakor hoče, mi, ki smo tu organizirani pod osrednjim delavskim svetom, hočemo korak nazaj, in kar se da pomagamo oglašati premog za trg. Ako nam pade en cent, kjer kompanija dobi en dolar — veselje zapiskamo! Predvsem pa skrbimo, da bodo naši možgani v devilskem stanu legli v grob.

Imamo pa še eno "gibanje" tukaj, ki se mu pravi "Ship by rail." U. P. železnica se ne jezi brez vzroka, ker truki vozijo mnogo tovarna. Indirektno se je tudi naredilo malo pritiska in res na mnogih prodajalnah se videl napis "We ship by rail." Obljubilo se je od železnice več dela za rudarje in železnice. Ker se to "gibanje" precej dobro razširja, je v zahvalo U. P. železnica od-

slovlja več sto železničarjev in premogarji delajo manj kot lansko leto.—Novo pesem o etičnih objemih, prosim!

Akoravno smo napram našim dobrim gospodarjem zelo ponižni in popustljivi, smo pa med seboj pri deljenju kosti zelo strogi. Nekaj premogar je popravljal drugemu hišo in to čelo seveda spada tesarjem, ki so se močno vrujali. Zatožen je bil pri orednjem svetu s pripombo, da mora pristopiti takoj v Hod Carriers unijo. Ali ta unija "blato-nosov" je prav zdaj zaspala v gospodu. Kaj pa zdaj? Zopet so izveliki ispod mize zaprašena pravila, nataknilo očala, nakar je naš dober brat sprejel ukaz, da preneha z delom, ako ne, ga kaznujemo.

Ja, disciplino pa imamo pri nas in zdi se nam tudi, da napredujemo! Kako hodimo, po dolgem ali počez, to nas pa nič ne briga. Pa se še vidimo.

F. Klopčič

Nekaj o našem gospodarstvu

Milwaukee. — Mesto Milwaukee bo imelo letos krog dva milijona dolarjev prebitka. Ogromne vsote se je zadnjih par let porabilo za podpore brezposelnim družinam očetom, stotisoče pa se je izdalo za razna dela ki niso bila nujno potrebna, a se jih je izvršilo, da se ublaži brezposelnost vsaj deloma.

Upoštevač gospodarski položaj raznih drugih velikih mest, posebno Chicago, morajo tudi največji nasprotniki "socialističnih eksperimentov" priznati, da ima naše mesto vzorno gospodarstvo.

V Chicagu na primer, nimajo potrebnega denarja, da bi plačali svoje uslužbence po več mesecev zaporedoma, v Milwaukee pa zaznamuje mesto prebitke kljub temu, da se je vršilo skoraj dve leti vsestransko delovanje za izboljšanje in olepšanje mesta in njegovih naprav.

Milwaukee ima, kakor znano, socialističnega župana že dolga leta, da si socialisti v manjšini v mestnem svetu. Toda njih moč je dovolj vplivna, da nadzorujejo gospodarstvo, poleg tega pa imajo dovolj svojih moč na odgovornih mestih za vzdrževanje zdravega sistema v gospodarstvu.

Toda tudi naše mesto je poznalo korupcijo, kakor vas druga ameriška mesta. Predno je bil izvoljen prvi socialistični župan, sohr. Seidel, je predstavljalo naše mesto pravo Sodomo glede korupcije.

Zloglasni župan Ross (Rosinsky) je pridno posnel svoje kolege v Chicagu v korupciji in drugih umetnostih pristno kapitalističnega gospodarstva. Ker se bližajo volitve, je pač dobro, da se naše volilce opozori na takratne razmere.

Pred kakimi tridesetimi leti je potekla pogodba med mestom in električno družbo "The M. E. R. & L. Co." Predno se je sklenila in podpisala nova pogodba, so se po mestu vršili številni shodi. Meščanstvo je zahtevalo gotove spremembe v tej pogodbi, oziroma novo pogodbo, ki bi ščitila interese mesta in davkoplačevalcev. Da si je po načelih diene A. F. of L. strokovnim organizacijam prepovedano "vmešavati politi-

ko v strokovno organizacijo", se te organizacije pod sveto slovesnostjo, katere je vodil pokojni sohr. Berger, spopadle poseben odbor z nalogo, da posredujejo pri mestnem svetu glede te pogodbe in predložijo različne ljudstva.

Dotični odbor je prišel v skupno urad ob določeni uri, kar je čakač določil, da je dotični predstavnik električne družbe, ko so prišli iz zupanova uradnice pisarne in potolčni začudenim zastopnikom delavskega združenja pogodbo pod nos. Še tisti je bilo mesto, so bili mestni interesi in davkoplačevalci prodani električnemu trustu za celih 50 let. Stvar je vzbudila veliko razburjenja, ki pa se je s pomočjo buržoaznega časopisja kmalu poglo. Berger je takrat izdal socialistični tednik v nemškem jeziku, toda s tem šibkim orožjem v rokah je dosegel le slab odmev in to samo pri mali skupini prebivalcev.

Potem se je pod imenovanim županom nadaljevalo običajno korupcijo. Kontraktorji so goljufali na debelo, goljufale so velike družbe, goljufali so mestni uradniki in naše mesto ni prav nič zaslužilo za slavni Chicago v korupciji in drugih ališnih buržoaznih čednostih.

Nekaj let za tem je bil izvoljen prvi socialistični župan in kmalu na to se je pričelo čiščenje na debelo. V naslednjih vrstah navajam nekaj primerov:

Pogodba je delovala, da plačilo električni trust po 10 dol. licence od vsakega vosa ulične svetilnice. Socialistična administracija je skrbela, da je trust plačal za vsa leta nazaj in plačeval točno tudi še kasneje. Vsi stari naselenci so lahko spominjali na lepe male licence v okvirju, ki so viseli v vsaki ulični svetilnici. Prako teh je bilo s rdečimi črkami tiskano: "Paid under protest", kar pomeni, da se s plačili od svetilnic ne odobijo in končno postajajo tudi tožbo izpodbijati.

Nadalje je poročila delovala, da "Mera električne družbe" nekovi paste po se čezvali na vsaki strani tračnic in med tračnicami, kar pa se ni nikdar zgodilo, kar je mesto samo izvedelo, tudi ne tako davkoplačevalci pa so bili plačevali.

Boljšaviki v mestni hiši so nadalje pričeli krpiti po cestnem tlaku in pronali za številnih mestih, da je bil ta tlak polovico pretanek in da je vsebovala smuč samo dve tretjini cementsa, torej smo tretjino manj kot je predpisano. Radniki so bili tako slabo položeni, da je cement popokal po prvem mralem vremenu; nekateri ozke ulice (aleje) so bile samo po starem kamenitem tlaku posute s nekako smesjo, katero je prvi dež razkropal in uničil, da si je bilo razumno za določeno debelost pristnega tlaka.

Velike družbe, kakor na primer dva največji pivovarni in ena velika usnjarna, niso plačevale oca desetletja določenih vsot za mesto vođa, plačevale pa so podkupno županovim podprelkom socialistični mestni svet je skoletoval po dolgih tožbah krog 130,000 dol. za vodo od teh druž in skrbel, da so plačevali vsi veliki banditi tudi v bodoče.

Mestni pravnik, poleg raznih velikih "palitstov", je lastoval in nadzoroval številne javne hiše v "red light" okrožju, kjer je korumpirana policija ščitila nemoralno in korupcijo, ki je imela tam svoje središče.

Mestni očetje so pridno kupovali razna posestva, za katera so vedeli naprej, da jih bo potrebovalo mesto. Mnogi so si nakupili na ta način ogromna premoženja in so potem drago volje prispevali za razne velike cerkve, ki se danes dvigajo v našem mestu, sezidane povetini s tem ukradenim denarjem, "v večjo čast božjo."

Z nastopom socialistov se je pričelo veliko čiščenje, temu pa je sledilo veliko ojačanje socialističnega časopisja v mestu in s tem tudi vpliva. Tako je postal mesto Milwaukee glede gospodarstva in tudi ljudske morale dober vzgled vsem drugim mestom v Ameriki.

Pri tem delovanju pa so izvršili tudi Slovenci svojo dolžnost, ker peti ward je tvoril eno izmed močnih socialističnih postojank. Seveda, takrat še ni bilo prepovedano, "vmešavati politiko v podpirne organizacije", ker takrat še nismo bili ta-

Mrs. Winnie Ruth Judd, Phoenix, Ariz., obtožena umora svojih moža.

ko narodni in tudi ne narodno pomosi.

Tiste čase še tudi naša J. F. Z. S. ni tako napredovala, kakor napreduje na primer zadnji dve leti. Na društvenih sejah se je od časa do časa oglašil kak član, ki je vmešal politiko v društvene zadeve, glasilo pa je tudi zanemarjalo društvene interese in povedalo članstvu kako naj voli in skrbil za svoje interese. Tako so slovenski volilci mogoče škodovali svoji organizaciji, ki je res tako "hiralna" valed iz politike, toda pomagali pa so izvršili praj opisano veliko čiščenje, katerega sadove danes vsi uživamo, dastravno še bolj napredujemo in se tudi zavemo, da smo Slovenci.

Spjartak

Dopis iz bolnice

Denver, Colo. — Ker v kratkem zapustim St. Luke's bolnico, se šelim zahvaliti vsem, ki so me tekom moje bolezi obiskali. Tajnik društva 218 SNPJ L. Spoznarju, blagajniku L. Proseku in drugim, ki so vse točno izvršili, da so mi omogočili redno postrežbo. Obenam se iskreno zahvalim vsem onim, ki so mi izkazali naklonjenost in mi prinašali sadje in cigarete.

Dne 26. februarja t. l. sem bil operiran na križu in po dolgih osmih mesecih spuščen bolnico in grem na svobodo. Iz daljnega Black Diamonda, Wash., sta me prišla obiskat mr. in Mrs. Straus, zakar jim najlepša hvala. Lepa hvala SNPJ, ker mi redno izplačuje podporo že dve leti. Kdor še ni član dobre organizacije kakor je SNPJ, naj takoj pristopi, dokler je še čas, dokler je zdrav. Nesreča nikdar ne počiva in bolezen človeka zadene nepričakovano; ti dve nikdar ne praznujeta.

Tukajšnje društvo št. 218 SNPJ priredi vinski trgatve in plesno veselico dne 14. nov. Uljudno ste vabljivi vsi člani in rojaki iz vseh okoliških naselbin, da se udeležite. Vse potrebno bo urejeno, da bo zabava dovolj za vse. John Završnik, član št. 218.

"Se bi šla tja..."

Carona, Kans. — Vsak dan čitam Prosveto, pa nikjer ne opazim dopisa od katerega izmed izletnikov SNPJ, ki smo se dne 27. maja lanskega leta odpeljali v staro domovino. Rada bi videla, da bi jednota apert napravila tak izlet in bi šla spet a tako skupino v stari kraj.

V Ameriki se je zadnje čase zelo spremenilo. Mnogo ljudi strada in izgleda, da je tukaj slabše kot v starem kraju. Iz raznih poročil v časopisih se vidi, da bo čez deset let Amerika tako uboga kot je Evropa. Delavske razmere so skrajno slabe vsepovsod. Delam in si sama kruh služim že devet let, ker nimam moča, da bi zame skrbel. Beclaria Carona.

Posiv na sejo

Radley, Kans. — Društvo št. 72 SNPJ poziva svoje člane in članice, da se vsi udeležijo seje dne 8. novembra, ki prične ob 9. dopoldne. Želim, da se udeležite v polnem številu, da gre delo bolj gladko naprej.

Jacob Remshak, tajnik. (Opomba: — Prejeli prepozno za uradno številko).

Samozavestno staranje

Ne glej nikoli nazaj, vedno naprej, bi moralo biti geslo naše vsoje v mladosti, praznani medicinec dr. P. Kohn v knjizici "O potrebnem staranju," ki jo je izdal te dni Draždanin.

Kakiko stanovitejši bi bili ljudje in kolikaj bi prenašali svoje težave, če bi se otroški dobil vadili v odločnem odpravljanju vsega, kar so doživeli. Odločno so starati: je življenjska močrost vsakogar, ki se starati, ki bi se ne mogli prenesti, če se pridruži ponos. Še pod giljotino napravljajo nos smrti lažo. Strahopetno trpeti, je neumna in ne pomaga nikomar naprej. Strah je umen, ker se še povečuje. Če je starost v potem je veliko manjše zlo, če ga nosimo s nosom. Še starost vendar ni sovražnik, ki nas stoji moče nasproti in ki smo mu prebna milosti, temveč starost smo mi sami. Starost je naše bistvo na vrhuncu.

Vse v življenju učinkuje le po tem, kar se obnašamo mi sami, kot gospodarji ali sužnji. Mnogo je ljudi, ki so napram drugim gospodvalni, napram sebi pa suženjaki. Niso naučili smatrati lastnega trpljenja za konjo ki mu akočih na hrbet in mora stopati po tvvolji. Starati se s ponosom: s tem lahko kaže tudi starajoči se svojo gospodvalno kajti ne gre za to, kaj se dogaja, temveč za kako na dogajanje gledamo. Dogajanje nam, razpoloženje, ki mu ga sami damo. To je tudi a staranjem. Lahko gledamo nandobro voljo ali a slabo—sajnje je neumneje. Ne smemo jemati samega sebe tako resno tako tragično, da bi svojo starost obkopal kakor pod vrbo kalujko. Ne smemo stati prčasno pred lastnim grobom.

Na sledu desetega planeta

Dr. William H. Pickering, astronom harvardski zvezdarni, je te dni poročal, da mbi bi še en planet v družini našega solca. Kor je dr. Percival Lowell pred dvema leti izračunal, da je za Uranom še eden planet, teremu so kasneje dali ime Pluto, tako za Pickering računa, da je za tem še eden, ki ni še nihče videl, vendar pa je opaziti njegov vpliv. Uran in neznani planet sta zdaj za drugim na nasprotni strani solca, dostane Neptun in Pluton na drugi strani. Ker Uran "šumno obnaša," je dr. Pickering zaključil, da mora biti v njegovi bližini nov planet ki z gravitacijo vpliva nanj.

Dr. Pickering domneva, da je novi planet po velikosti tretji velikan v našem solčnem sistemu 44,000 milj v premeru, njegova pot okoli solca pa znaša pet milijard do devet milijard milj. S sedanjimi teleskopi ga najbrj ne bomo nikdar videli in čakati je treba na novi teleskop, ki ga zdaj graje na Mt. Wilsonu v Kaliforniji in ki bo imel 300 palcev široko lečo.

Mačje oči in pasji nos

Znano je, da mačka vidi tudi v temi in vidi bolje kakor človek; ni pa bilo znano, koliko je vid mačke boljše kakor vid človeka. To vprašanje pa je rešil sedaj nemški učenec Erich Murr v Koenigsbergu; doglal je nam po mnogih poskusih, da je mačji vid 40-krat boljše kakor človeški, če je svetloba modro-siva 80-krat pa, če je svetloba rmenno-siva. Mačka vidi bolje kakor človek zato, ker se sestavi mačje oči precej drugačna kakor pa sestava človeškega očesa. V mačjem očesu je posebna tvarina, ki se v temi svetli.

Ruski učenjak Pavlov pa je preiskoval pes vidi zelo dobro, tako da ne razločuje s kroga od četrverkotnika, ampak tudi krog od šlipse. Pavlov pa je napravil še ta le poskus, da je dal pesu hrano vedno na črni plošči in pes navadil a tem tako, da se za belo ploščo ni zmenil; čim pa je zagledal temno ploščo, so se mu začele cediti sline iz požleže po jedi. Nato je dal Pavlov napraviti 50 tih plošč in je doglal, da je pes še antanko ločeval ploščo 49 od plošč 50. Človeško razlike v barvi ni opazilo, pes pa je je opazil.

Pes tudi mnogo bolje voha kakor človek posebno po dobro slisi. Pes slisi še zračne triljaje, ki so za človeško uho še neznani, razlikuje pa tudi mnogo več tonov kakor pa človek.

V Kaliforniji bodo drobili atome

Kakor poroča "California Monthly" silo kalifornijske univerze, so začeli te dni stavljeni v laboratoriju univerze v Berkeley, Cal., velikanški elektromagnet za razbijanje atomov. To delo vodi dr. M. Stanley Livingston in Ernest C. Lawrence.

Elektromagnet, doslej največji na svetu, bo postavljen okrog bočice in potem začne s eksperimentiranjem, ki se bo vršilo na ta način, da bodo vodikove protone (pozitivne elektrone ali jedra atoma) s električno silo meteta "streljaji" v atome drugih elementov jih skušali razbiti. Ako se jim posreči, bodo protone iz atomov drugih elementov, tedaj spremeni bistvo ali natura razbitega elementa. Če se pokaže uspeh, bodo skušali spremeniti vsadne kovine kot je svinec v zlahne, to je zlato. Vse je mogoče, samo če odkrijejo praprocen tega pretvarjanja.

Kip svobode

Ob vohodu v pristanišče v New Yorku znameniti "kip svobode". Ladja pelje v pristanišče in kip se še od daleč vidi. Neki dobi ki o tem kipu še ni nič bral ali slišal, vpraša: "Aha, kaj pa je to?" — Oče pa odgovori: "je ločena žena strica Sama."

Najnovejša slika dveh ženah. Agnes Leroi in Hedwige Samsel, radi katerih je Winnie Ruth Judd v Phoenixu, Ariz., obtožena, da ju je umorila valed ljubosumnosti in trupli poslala v korygu v Los Angeles.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

15. oktobra 1931.

Dva kozoica zgorela

V ponedeljek 12. t. m. je v Ihanu zagorel kozolec posestnice Ane Rodetove. Kozolec je bil poln stelje in slame ter je zgorel kot bakja. Jedva da so rešili nekaj voz izpod kozoica. Gasilci so prispeli, a zatreti ognja niso mogli. Škode trpi Ana Rodetova precej, krita pa je deloma z zavarovalnico. Najbrž je oženj kdo podtaknil.

Samomor v Ljubljani

Včeraj 14. t. m. so našli v gozdjčku za Čadom pod Rožnikom truplo komaj 19 let starega študenta in uradnika Josipa Kelerja, ki je bil doma iz Broda v Češkoslovaški. Ustreljen je bil pri tvrki Dedek v Šiški. Našli so ga v gozdu mrtvega, v mrtvi roki pa je krčevito držal revolver, s katerim si je pognal kroglo naravnost v srce. Po pišmah, ki so jih našli pri njem, je šel prostovoljno v smrt, baje radi nesrečne ljubezni.

Samomor posestnika na Dolenjskem

V ponedeljek 12. t. m. se je v Št. Jerneju na Dolenjskem ustrelil 29-letni Jože Dujmovič, ki bi moral kmalu po materi kot edinec prevzeti posestvo. Samomor je izvršil radi tega, ker so mu branili ljubezem z nekimi dekletom. Ko se je vračal pozno v nedeljo zvečer od vasovanja domov, sta se doma sprla z materjo, ki mu je govorila, da ne sme hoditi k oni ženski v vas. Ko pa je mati zaspala, je sin vzel revolver ter si izstrelil kroglo naravnost v srce. Bil je takoj mrtev.

Smrtna nezgoda šolarja

Pred nekaj dnevi je vozil 18-letni Janez Slane iz Rosalnice pri Metliki iz vinske gorice Vinomer proti Draščem več sodov vina. Naložil jih je na tovorni voz, na enega od sodov pa je sedel voznikov brat, 10-letni Martin. Blizu Drašč st se konja splašala ter prevrnila voz preko meje na staro cesto kake tri metre globoko. Pri tem je padel sod na Martina in mu zmečkal glavo. Solarček Martin je bil takoj mrtev.

Našli so ga mrtvega

V Ciglencih pri Sv. Martinu so našli v listnjaku mrtvega preužitkarja Petra Kristla. Na rokah je imel krvave podplutbe. Kako je Kristla doletela smrt, ne vedo. Če bi bil padel s sklednja, bi se morale poznati poškodbe radi padca. A razen podplutb na rokah ni opaziti ničesar. Sodišče v Mariboru je poslalo svoje komisijo, da pregleda in preišče skrivnost smrti. Ugotovila je, da je Kristl podlegel notranjim poškodbam, ki jih je dobil pri padcu.

Se ena nezgoda iz metliške okolice

Obermanovi iz Curil pri Metliki so prodali nekaj črnine Vrančarjevim, ki so jo natočili v sode ter jih peljali v svoj viniki hram v Vinomeru. Vozil je 20-letni Leopold Pečarič, brat trgovca iz Metlike, ki je stopal poleg voza. Blizu vinskega hrama se je voz prevrnil in eden sodov je padel na voznika ter mu zlomil levo nogo.

Umrli so

V Mariboru je umrila 60-letna upokojena učiteljica Ivana Vole, roj. Šteška, ki je službovala kot učiteljica v Zagorju, na Vačah, v Trbovljah. — V Mariboru je umrl 72-letni Ivan Haas, upokojeni državni namestnik. — V mariborski bolnici je umrl železničar Franc Gorčar iz Črešnjencev pri Pragerskem. Prejtnji mesec ga je ogrižel stekel pes, a Gorčar se za to ni zmenil. Zdej pa so se pojavile posledice stekline, moral je v bolnico, kjer je podlegel. — V Eggenbergu pri Gradcu je umrila vdova Marija Tomc, vdova slikarskega mojstra Tomca iz Ljubljane. Njen mož se je že pred vojno smrtno ponesrečil, nedavno se je smrtno ponesrečila njena hči v Mariboru — vse to je vdovo strilo in te dni je umrila tudi ona, oslabljena od boleznj. — V Ljubljani je umrila žena železničarja Josipina Pressl.

Požar pri Sostrem

V vasi Zavogljje pri Sostrem se je vnela hiša mežnarja. Ker je poslopje bilo leseno in krito s slamo, je ogenj seveda uničil vso hišo do tal. Vzgala pa se je tudi straha poleg stoječe cerkve ter stelnica sosedu Bregarja. Gasilci iz Sostrega in z Vač so oženj zadušili ter omeljili, ker bi se sicer utegnili ogenj razširiti na vso vas, katere hiše in kočje stoje tesno druga pri drugi.

Štrajk čevljarjev

Čevljarji "Jadransko-posavske čevljarne" v Kranju so začeli v ponedeljek štrajkati, ker hočejo zvišanje mezd. V ponedeljek ni bilo nobenega od njih na delo. Zdej se vršijo med vodstvom in čevljarji pogajanja. Štrajk je zadnja leta pri nas nekaj zelo redkega.

RAZNE VESTI

Železniški klerki se uprli redukcijam

Pittsburgh, Pa. — Pennsylvania Railroad Co. je naletela na veliko opozicijo pri klerkih, ki so organizirani v kompanijski uniji, Clerical Employees Assn., ko je na konferenci v Pittsburghu predlagala redukcijo mezd. Konferenca se je razbila, nakar so sledile tri druge v Philadelphiji, Harrisburgu in Chicagu.

Wells napoveduje komunizem v Angliji

Washington, D. C. — H. G. Wells, angleški novelist in zgodovinar, ki se je pred kratkim oglašil v Bell hiši in govoril s Hooverjem, je pozneje izjavil, da se bo britsko ljudstvo oprijelo komunizma, ako ne bo nacionalna vlada, ki ima zaslonbo v torijski večini, restavrira industrijske prosperitete.

Razne zanimivosti

Ultraviolečni žarki in kokoši

Ameriški profesor dr. Harney Rentachler je dognal, da rastejo kokoši pod vplivom ultraviolečnih žarkov še enkrat tako naglo kakor brez njih. Na nekem predavanju v New Yorku je pokazal štiri po 6 tednov stare peteline, vae iz enega gnezda. Dva od teh petelinov je obseval od njihove inavilne naprej vsak dan po eno uro s ultravioletnimi žarki, krkli pa jih je z običajno, na "vitaminih" ne posebno bogato hrano. Dva druga petelina pa sta dobivala prav tako hrano kakor prva dva, poleg tega pa še vsak dan nekaj ribjega olja, ki ima v sebi precej "vitamina G," ki pospešuje rast kosti. Po šestih tednih sta tohtala prva dva obsevana petelina po 670

PROSVETA

Sec. kandidat svari pred posledicami

Louisville, Ky. — Socialistični kandidat za gubernerja John J. Thobe je urgiral svojega demokratskega nasprotnika W. B. Harrisona, naj podvzame akcijo za odpravo bede, ki ogroža kapitalistični sistem. Prav za prav ga je kritiziral v telegramu na prvi umazane kampanje in totalnega ignoriranja perečih vprašanj.

Novi in cenejši naravni plin

Uvedba novega naravnega plina v Chicagu, ki se je izvršila sedmi teden, je tako velika pomena, da priložimo govor, ki ga je imel na radiu Mr. George F. Mitchell, predsednik The Peoples Gas Light and Coke družbe, ki je sledil:

Uvedba novega plina je izvršena, in lahko rečem, da smo zadovoljni v vsakem ožru. Vi, mogoče še niti opazili niste iz spremembe v vašem domu, dasiravno je vsako mesec čas za raziskovanje in uvedbe načrta, ter uvedbo, tako da ni bilo najmanjše neprilike za odjemalce.

Uvedba novega plina v Chicagu, ki se je izvršila sedmi teden, je tako velika pomena, da priložimo govor, ki ga je imel na radiu Mr. George F. Mitchell, predsednik The Peoples Gas Light and Coke družbe, ki je sledil:

Novi plin je v rabi že več dni. Uvedba tega novega plina ni kakšna navadna mala stvar, temveč je velika pomena in najmanj treh vidikov, katere želim s tem označiti.

Prvič, je to tako važno s industrijskega pogleda. Novi plin predstavlja investicijo osmadesetih milijonov in velikanško delo, ki je bilo izvršeno v času nenavadne in svetovno-splodne depresije. Takih del je bilo zelo malo izvršenih v tem času.

Drugič, mi uporabljamo naravni plin, ki je napeljan iz tisoč milj oddaljenega Texasa, in ki je zmešan s umetnim plinom, kar vam zagotovi najbolj zadovoljivo plinsko službo, ki je še kdaj bila v Chicagu.

Tretjič, ta novi in boljši plin nam omogoča, da vam nudimo največjo čistoto in udobnost, kakor tudi zelo udobne avtomatske peči za gretje domov, po ceni kot še nikdar prej.

Prejti leti ko se je naša velikanška zaloga naravnega plina v Texasu, se je mislilo, da bi bilo neuporabno valed ogromnih stroškov letnega napeljanja v Chicagu. Toda od tedaj je bil napredek v strojništvu, v izdelovanju in polaganju cevi tako velikanski, da je bilo mogoče s pomočjo industrijskega podjetja to delo izvršiti.

V ta namen je bilo treba okrog \$80,000,000 za nakup plinovih vrelcev, pravice poti, za polaganje plinovoda in ureditev sesalnih postaj. Obresti od vlozene glavnice teko dan in noč, a povzru je treba prišteti še stroške plinovih vrelcev, vadrževanje plinovoda in obratni stroški. Val ti stroški ne bi dovoljevali uporabo naravnega plina v Chicagu, napeljanega iz Texasa, če ne bi bilo dovolj trga za plin, tako da je plinovod na delu nepretrgoma skozi vse leto.

Mi, kar nas je v The Peoples Gas Light and Coke družbi, verujemo, da največja porast mesta Chicaga šele pride. Verujemo tudi, da se bo našlo dovolj trga in odjemalcev za plin, ki bo opravičilo to \$80,000,000 podjetje. V tej veri je Peoples družba s sodelovanjem s drugimi družbami pod vodstvom Mr. Samuel Insulla, podvzela te korake, da vam preskrbi plin po novi nižani ceni.

Uvedba novega plina je izvršena, in lahko rečem, da smo zadovoljni v vsakem ožru. Vi, mogoče še niti opazili niste iz spremembe v vašem domu, dasiravno je vsako mesec čas za raziskovanje in uvedbe načrta, ter uvedbo, tako da ni bilo najmanjše neprilike za odjemalce.

Uvedba novega plina v Chicagu, ki se je izvršila sedmi teden, je tako velika pomena, da priložimo govor, ki ga je imel na radiu Mr. George F. Mitchell, predsednik The Peoples Gas Light and Coke družbe, ki je sledil:

Novi plin je v rabi že več dni. Uvedba tega novega plina ni kakšna navadna mala stvar, temveč je velika pomena in najmanj treh vidikov, katere želim s tem označiti.

Prvič, je to tako važno s industrijskega pogleda. Novi plin predstavlja investicijo osmadesetih milijonov in velikanško delo, ki je bilo izvršeno v času nenavadne in svetovno-splodne depresije. Takih del je bilo zelo malo izvršenih v tem času.

Drugič, mi uporabljamo naravni plin, ki je napeljan iz tisoč milj oddaljenega Texasa, in ki je zmešan s umetnim plinom, kar vam zagotovi najbolj zadovoljivo plinsko službo, ki je še kdaj bila v Chicagu.

Tretjič, ta novi in boljši plin nam omogoča, da vam nudimo največjo čistoto in udobnost, kakor tudi zelo udobne avtomatske peči za gretje domov, po ceni kot še nikdar prej.

Prejti leti ko se je naša velikanška zaloga naravnega plina v Texasu, se je mislilo, da bi bilo neuporabno valed ogromnih stroškov letnega napeljanja v Chicagu. Toda od tedaj je bil napredek v strojništvu, v izdelovanju in polaganju cevi tako velikanski, da je bilo mogoče s pomočjo industrijskega podjetja to delo izvršiti.

RAZNE VESTI

Železniški klerki se uprli redukcijam

Pittsburgh, Pa. — Pennsylvania Railroad Co. je naletela na veliko opozicijo pri klerkih, ki so organizirani v kompanijski uniji, Clerical Employees Assn., ko je na konferenci v Pittsburghu predlagala redukcijo mezd. Konferenca se je razbila, nakar so sledile tri druge v Philadelphiji, Harrisburgu in Chicagu.

Wells napoveduje komunizem v Angliji

Washington, D. C. — H. G. Wells, angleški novelist in zgodovinar, ki se je pred kratkim oglašil v Bell hiši in govoril s Hooverjem, je pozneje izjavil, da se bo britsko ljudstvo oprijelo komunizma, ako ne bo nacionalna vlada, ki ima zaslonbo v torijski večini, restavrira industrijske prosperitete.

Razne zanimivosti

Ultraviolečni žarki in kokoši

Ameriški profesor dr. Harney Rentachler je dognal, da rastejo kokoši pod vplivom ultraviolečnih žarkov še enkrat tako naglo kakor brez njih. Na nekem predavanju v New Yorku je pokazal štiri po 6 tednov stare peteline, vae iz enega gnezda. Dva od teh petelinov je obseval od njihove inavilne naprej vsak dan po eno uro s ultravioletnimi žarki, krkli pa jih je z običajno, na "vitaminih" ne posebno bogato hrano. Dva druga petelina pa sta dobivala prav tako hrano kakor prva dva, poleg tega pa še vsak dan nekaj ribjega olja, ki ima v sebi precej "vitamina G," ki pospešuje rast kosti. Po šestih tednih sta tohtala prva dva obsevana petelina po 670

Novi in cenejši naravni plin

Uvedba novega naravnega plina v Chicagu, ki se je izvršila sedmi teden, je tako velika pomena, da priložimo govor, ki ga je imel na radiu Mr. George F. Mitchell, predsednik The Peoples Gas Light and Coke družbe, ki je sledil:

Uvedba novega plina je izvršena, in lahko rečem, da smo zadovoljni v vsakem ožru. Vi, mogoče še niti opazili niste iz spremembe v vašem domu, dasiravno je vsako mesec čas za raziskovanje in uvedbe načrta, ter uvedbo, tako da ni bilo najmanjše neprilike za odjemalce.

Uvedba novega plina v Chicagu, ki se je izvršila sedmi teden, je tako velika pomena, da priložimo govor, ki ga je imel na radiu Mr. George F. Mitchell, predsednik The Peoples Gas Light and Coke družbe, ki je sledil:

Novi plin je v rabi že več dni. Uvedba tega novega plina ni kakšna navadna mala stvar, temveč je velika pomena in najmanj treh vidikov, katere želim s tem označiti.

Prvič, je to tako važno s industrijskega pogleda. Novi plin predstavlja investicijo osmadesetih milijonov in velikanško delo, ki je bilo izvršeno v času nenavadne in svetovno-splodne depresije. Takih del je bilo zelo malo izvršenih v tem času.

Drugič, mi uporabljamo naravni plin, ki je napeljan iz tisoč milj oddaljenega Texasa, in ki je zmešan s umetnim plinom, kar vam zagotovi najbolj zadovoljivo plinsko službo, ki je še kdaj bila v Chicagu.

Tretjič, ta novi in boljši plin nam omogoča, da vam nudimo največjo čistoto in udobnost, kakor tudi zelo udobne avtomatske peči za gretje domov, po ceni kot še nikdar prej.

Prejti leti ko se je naša velikanška zaloga naravnega plina v Texasu, se je mislilo, da bi bilo neuporabno valed ogromnih stroškov letnega napeljanja v Chicagu. Toda od tedaj je bil napredek v strojništvu, v izdelovanju in polaganju cevi tako velikanski, da je bilo mogoče s pomočjo industrijskega podjetja to delo izvršiti.

V ta namen je bilo treba okrog \$80,000,000 za nakup plinovih vrelcev, pravice poti, za polaganje plinovoda in ureditev sesalnih postaj. Obresti od vlozene glavnice teko dan in noč, a povzru je treba prišteti še stroške plinovih vrelcev, vadrževanje plinovoda in obratni stroški. Val ti stroški ne bi dovoljevali uporabo naravnega plina v Chicagu, napeljanega iz Texasa, če ne bi bilo dovolj trga za plin, tako da je plinovod na delu nepretrgoma skozi vse leto.

Mi, kar nas je v The Peoples Gas Light and Coke družbi, verujemo, da največja porast mesta Chicaga šele pride. Verujemo tudi, da se bo našlo dovolj trga in odjemalcev za plin, ki bo opravičilo to \$80,000,000 podjetje. V tej veri je Peoples družba s sodelovanjem s drugimi družbami pod vodstvom Mr. Samuel Insulla, podvzela te korake, da vam preskrbi plin po novi nižani ceni.

Uvedba novega plina je izvršena, in lahko rečem, da smo zadovoljni v vsakem ožru. Vi, mogoče še niti opazili niste iz spremembe v vašem domu, dasiravno je vsako mesec čas za raziskovanje in uvedbe načrta, ter uvedbo, tako da ni bilo najmanjše neprilike za odjemalce.

Uvedba novega plina v Chicagu, ki se je izvršila sedmi teden, je tako velika pomena, da priložimo govor, ki ga je imel na radiu Mr. George F. Mitchell, predsednik The Peoples Gas Light and Coke družbe, ki je sledil:

Novi plin je v rabi že več dni. Uvedba tega novega plina ni kakšna navadna mala stvar, temveč je velika pomena in najmanj treh vidikov, katere želim s tem označiti.

Prvič, je to tako važno s industrijskega pogleda. Novi plin predstavlja investicijo osmadesetih milijonov in velikanško delo, ki je bilo izvršeno v času nenavadne in svetovno-splodne depresije. Takih del je bilo zelo malo izvršenih v tem času.

Drugič, mi uporabljamo naravni plin, ki je napeljan iz tisoč milj oddaljenega Texasa, in ki je zmešan s umetnim plinom, kar vam zagotovi najbolj zadovoljivo plinsko službo, ki je še kdaj bila v Chicagu.

RAZNE VESTI

Železniški klerki se uprli redukcijam

Pittsburgh, Pa. — Pennsylvania Railroad Co. je naletela na veliko opozicijo pri klerkih, ki so organizirani v kompanijski uniji, Clerical Employees Assn., ko je na konferenci v Pittsburghu predlagala redukcijo mezd. Konferenca se je razbila, nakar so sledile tri druge v Philadelphiji, Harrisburgu in Chicagu.

Wells napoveduje komunizem v Angliji

Washington, D. C. — H. G. Wells, angleški novelist in zgodovinar, ki se je pred kratkim oglašil v Bell hiši in govoril s Hooverjem, je pozneje izjavil, da se bo britsko ljudstvo oprijelo komunizma, ako ne bo nacionalna vlada, ki ima zaslonbo v torijski večini, restavrira industrijske prosperitete.

Razne zanimivosti

Ultraviolečni žarki in kokoši

Ameriški profesor dr. Harney Rentachler je dognal, da rastejo kokoši pod vplivom ultraviolečnih žarkov še enkrat tako naglo kakor brez njih. Na nekem predavanju v New Yorku je pokazal štiri po 6 tednov stare peteline, vae iz enega gnezda. Dva od teh petelinov je obseval od njihove inavilne naprej vsak dan po eno uro s ultravioletnimi žarki, krkli pa jih je z običajno, na "vitaminih" ne posebno bogato hrano. Dva druga petelina pa sta dobivala prav tako hrano kakor prva dva, poleg tega pa še vsak dan nekaj ribjega olja, ki ima v sebi precej "vitamina G," ki pospešuje rast kosti. Po šestih tednih sta tohtala prva dva obsevana petelina po 670

Novi in cenejši naravni plin

Uvedba novega naravnega plina v Chicagu, ki se je izvršila sedmi teden, je tako velika pomena, da priložimo govor, ki ga je imel na radiu Mr. George F. Mitchell, predsednik The Peoples Gas Light and Coke družbe, ki je sledil:

Uvedba novega plina je izvršena, in lahko rečem, da smo zadovoljni v vsakem ožru. Vi, mogoče še niti opazili niste iz spremembe v vašem domu, dasiravno je vsako mesec čas za raziskovanje in uvedbe načrta, ter uvedbo, tako da ni bilo najmanjše neprilike za odjemalce.

Uvedba novega plina v Chicagu, ki se je izvršila sedmi teden, je tako velika pomena, da priložimo govor, ki ga je imel na radiu Mr. George F. Mitchell, predsednik The Peoples Gas Light and Coke družbe, ki je sledil:

Novi plin je v rabi že več dni. Uvedba tega novega plina ni kakšna navadna mala stvar, temveč je velika pomena in najmanj treh vidikov, katere želim s tem označiti.

Prvič, je to tako važno s industrijskega pogleda. Novi plin predstavlja investicijo osmadesetih milijonov in velikanško delo, ki je bilo izvršeno v času nenavadne in svetovno-splodne depresije. Takih del je bilo zelo malo izvršenih v tem času.

Drugič, mi uporabljamo naravni plin, ki je napeljan iz tisoč milj oddaljenega Texasa, in ki je zmešan s umetnim plinom, kar vam zagotovi najbolj zadovoljivo plinsko službo, ki je še kdaj bila v Chicagu.

Tretjič, ta novi in boljši plin nam omogoča, da vam nudimo največjo čistoto in udobnost, kakor tudi zelo udobne avtomatske peči za gretje domov, po ceni kot še nikdar prej.

Prejti leti ko se je naša velikanška zaloga naravnega plina v Texasu, se je mislilo, da bi bilo neuporabno valed ogromnih stroškov letnega napeljanja v Chicagu. Toda od tedaj je bil napredek v strojništvu, v izdelovanju in polaganju cevi tako velikanski, da je bilo mogoče s pomočjo industrijskega podjetja to delo izvršiti.

V ta namen je bilo treba okrog \$80,000,000 za nakup plinovih vrelcev, pravice poti, za polaganje plinovoda in ureditev sesalnih postaj. Obresti od vlozene glavnice teko dan in noč, a povzru je treba prišteti še stroške plinovih vrelcev, vadrževanje plinovoda in obratni stroški. Val ti stroški ne bi dovoljevali uporabo naravnega plina v Chicagu, napeljanega iz Texasa, če ne bi bilo dovolj trga za plin, tako da je plinovod na delu nepretrgoma skozi vse leto.

Mi, kar nas je v The Peoples Gas Light and Coke družbi, verujemo, da največja porast mesta Chicaga šele pride. Verujemo tudi, da se bo našlo dovolj trga in odjemalcev za plin, ki bo opravičilo to \$80,000,000 podjetje. V tej veri je Peoples družba s sodelovanjem s drugimi družbami pod vodstvom Mr. Samuel Insulla, podvzela te korake, da vam preskrbi plin po novi nižani ceni.

Uvedba novega plina je izvršena, in lahko rečem, da smo zadovoljni v vsakem ožru. Vi, mogoče še niti opazili niste iz spremembe v vašem domu, dasiravno je vsako mesec čas za raziskovanje in uvedbe načrta, ter uvedbo, tako da ni bilo najmanjše neprilike za odjemalce.

Uvedba novega plina v Chicagu, ki se je izvršila sedmi teden, je tako velika pomena, da priložimo govor, ki ga je imel na radiu Mr. George F. Mitchell, predsednik The Peoples Gas Light and Coke družbe, ki je sledil:

Novi plin je v rabi že več dni. Uvedba tega novega plina ni kakšna navadna mala stvar, temveč je velika pomena in najmanj treh vidikov, katere želim s tem označiti.

Prvič, je to tako važno s industrijskega pogleda. Novi plin predstavlja investicijo osmadesetih milijonov in velikanško delo, ki je bilo izvršeno v času nenavadne in svetovno-splodne depresije. Takih del je bilo zelo malo izvršenih v tem času.

Drugič, mi uporabljamo naravni plin, ki je napeljan iz tisoč milj oddaljenega Texasa, in ki je zmešan s umetnim plinom, kar vam zagotovi najbolj zadovoljivo plinsko službo, ki je še kdaj bila v Chicagu.

RAZNE VESTI

Železniški klerki se uprli redukcijam

Pittsburgh, Pa. — Pennsylvania Railroad Co. je naletela na veliko opozicijo pri klerkih, ki so organizirani v kompanijski uniji, Clerical Employees Assn., ko je na konferenci v Pittsburghu predlagala redukcijo mezd. Konferenca se je razbila, nakar so sledile tri druge v Philadelphiji, Harrisburgu in Chicagu.

Wells napoveduje komunizem v Angliji

Washington, D. C. — H. G. Wells, angleški novelist in zgodovinar, ki se je pred kratkim oglašil v Bell hiši in govoril s Hooverjem, je pozneje izjavil, da se bo britsko ljudstvo oprijelo komunizma, ako ne bo nacionalna vlada, ki ima zaslonbo v torijski večini, restavrira industrijske prosperitete.

Razne zanimivosti

Ultraviolečni žarki in kokoši

Ameriški profesor dr. Harney Rentachler je dognal, da rastejo kokoši pod vplivom ultraviolečnih žarkov še enkrat tako naglo kakor brez njih. Na nekem predavanju v New Yorku je pokazal štiri po 6 tednov stare peteline, vae iz enega gnezda. Dva od teh petelinov je obseval od njihove inavilne naprej vsak dan po eno uro s ultravioletnimi žarki, krkli pa jih je z običajno, na "vitaminih" ne posebno bogato hrano. Dva druga petelina pa sta dobivala prav tako hrano kakor prva dva, poleg tega pa še vsak dan nekaj ribjega olja, ki ima v sebi precej "vitamina G," ki pospešuje rast kosti. Po šestih tednih sta tohtala prva dva obsevana petelina po 670

Novi in cenejši naravni plin

Uvedba novega naravnega plina v Chicagu, ki se je izvršila sedmi teden, je tako velika pomena, da priložimo govor, ki ga je imel na radiu Mr. George F. Mitchell, predsednik The Peoples Gas Light and Coke družbe, ki je sledil:

Uvedba novega plina je izvršena, in lahko rečem, da smo zadovoljni v vsakem ožru. Vi, mogoče še niti opazili niste iz spremembe v vašem domu, dasiravno je vsako mesec čas za raziskovanje in uvedbe načrta, ter uvedbo, tako da ni bilo najmanjše neprilike za odjemalce.

Uvedba novega plina v Chicagu, ki se je izvršila sedmi teden, je tako velika pomena, da priložimo govor, ki ga je imel na radiu Mr. George F. Mitchell, predsednik The Peoples Gas Light and Coke družbe, ki je sledil:

Novi plin je v rabi že več dni. Uvedba tega novega plina ni kakšna navadna mala stvar, temveč je velika pomena in najmanj treh vidikov, katere želim s tem označiti.

Prvič, je to tako važno s industrijskega pogleda. Novi plin predstavlja investicijo osmadesetih milijonov in velikanško delo, ki je bilo izvršeno v času nenavadne in svetovno-splodne depresije. Takih del je bilo zelo malo izvršenih v tem času.

Drugič, mi uporabljamo naravni plin, ki je napeljan iz tisoč milj oddaljenega Texasa, in ki je zmešan s umetnim plinom, kar vam zagotovi najbolj zadovoljivo plinsko službo, ki je še kdaj bila v Chicagu.

Tretjič, ta novi in boljši plin nam omogoča, da vam nudimo največjo čistoto in udobnost, kakor tudi zelo udobne avtomatske peči za gretje domov, po ceni kot še nikdar prej.

Prejti leti ko se je naša velikanška zaloga naravnega plina v Texasu, se je mislilo, da bi bilo neuporabno valed ogromnih stroškov letnega napeljanja v Chicagu. Toda od tedaj je bil napredek v strojništvu, v izdelovanju in polaganju cevi tako velikanski, da je bilo mogoče s pomočjo industrijskega podjetja to delo izvršiti.

V ta namen je bilo treba okrog \$80,000,000 za nakup plinovih vrelcev, pravice poti, za polaganje plinovoda in ureditev sesalnih postaj. Obresti od vlozene glavnice teko dan in noč, a povzru je treba prišteti še stroške plinovih vrelcev, vadrževanje plinovoda in obratni stroški. Val ti stroški ne bi dovoljevali uporabo naravnega plina v Chicagu, napeljanega iz Texasa, če ne bi bilo dovolj trga za plin, tako da je plinovod na delu nepretrgoma skozi vse leto.

Mi, kar nas je v The Peoples Gas Light and Coke družbi, verujemo, da največja porast mesta Chicaga šele pride. Verujemo tudi, da se bo našlo dovolj trga in odjemalcev za plin, ki bo opravičilo to \$80,000,000 podjetje. V tej veri je Peoples družba s sodelovanjem s drugimi družbami pod vodstvom Mr. Samuel Insulla, podvzela te korake, da vam preskrbi plin po novi nižani ceni.

Uvedba novega plina je izvršena, in lahko rečem, da smo zadovoljni v vsakem ožru. Vi, mogoče še niti opazili niste iz spremembe v vašem domu, dasiravno je vsako mesec čas za raziskovanje in uvedbe načrta, ter uvedbo, tako da ni bilo najmanjše neprilike za odjemalce.

Uvedba novega plina v Chicagu, ki se je izvršila sedmi teden, je tako velika pomena, da priložimo govor, ki ga je imel na radiu Mr. George F. Mitchell, predsednik The Peoples Gas Light and Coke družbe, ki je sledil:

Novi plin je v rabi že več dni. Uvedba tega novega plina ni kakšna navadna mala stvar, temveč je velika pomena in najmanj treh vidikov, katere želim s tem označiti.

Prvič, je to tako važno s industrijskega pogleda. Novi plin predstavlja investicijo osmadesetih milijonov in velikanško delo, ki je bilo izvršeno v času nenavadne in svetovno-splodne depresije. Takih del je bilo zelo malo izvršenih v tem času.

Drugič, mi uporablj

Tone Seliskar:

ZLATA RIBA

Večer se je naglil nad reko. Dva čolnarja sta porivala prazen tovorni čoln navzgor. Prve zvezde so se užgale nad gmajno, netopirji so živigali in voda je šarala od lune, ki se je dvignila izza streh predmestnih hiš.

Pogrela je kavo, ki jo je dobila v gostilni, kjer je ribala. Dete se je napilo, ležalo je vznak v svoji postelji, trgalo z ročicami belo cunjino in je kmalu zaspalo.

Marjeta hodí na cesto in čaka. Pa se vrne spet v barako, sede na prag in počiva. Hrbet jo boli od ribanja, kolena so ji razbolele in ko tako sedi v svežem, hladnem večeru z lepo mislijo na solne dni, ki naj bi prišli, ji je dobro in komaj čaka naslednjega dne, da pojde h gospodu prosit službe.

V daljavi so visoke gore, prav do zvezd segajo vrhovi. Spomini gredo skozi noč in so kakor sanje, ki si jih nikdar ne moreš povsem jasno poklicati nazaj. Marjeta je pod hribi doma. Sedajle pojo tam fantje na vasi. V dekletih je pomlad in ljubezen. Marjeta še danes ve za vrisk, ki jo je vabil na sroč.

Ko vstane, da gre spet pogledat na cesto, čuti, kako jo vse boli. Noge so kakor obtežene s težkimi kamni, v križu jo zbada.

Cesta je temna. Daleč na ovinku gori svetilka in nikogar ni.

— Mogoče pa še kar žaga?

V baraki priže petrolejko. Rumenkasta luč se žalostno odbija od zakajenih sten, veter stoče okoli oglov in pločevinasta cev, ki je speljana iz pečice skozi deske, cvili.

Vzdihne, zapre okno in hodi nekaj časa sem in tja. Ob šipi gleda v noč, poslušaj — toda od nikoder ni korakov. Vse je tiho, samo veter se igra s strešno lepenko na strehi.

Njena zadovoljnost je manjša in manjša. Pozno je, že je prišla obupavati nad njegovim prihodom. Ali je res tako sloben, tako že silno našt od vina in slabe družčine, da ne zna več domov —?

Se enkrat je šla na cesto. Da, zdajle gre. — Pa je le pes ob plotu tri kosti.

Ne bo ga.

Šel je kamor vsak večer in sedi s pijano družbo. Tam so ženske, ki love moške... Spočite so, site, nališpane in vabijo dedce iz gnilih barak, mokrih kleti.

Majhno še vedno upa. Mogoče pa je šel samo, da bi si pogaslil žejo —?

Ogenj v pečici je že skoraj pošel. Druha gore kakor smola. Pod posteljo je imela v vreči še nekaj premoga, ki ga je nabrala na cesti, ko so ga vozili v tovarno. Razpihala je šerjavo in nametala nanjo nekaj prahu. Na mizi je ležal kos kruha zavit v star časopis. Zravnila je papir, vseda se je na pruko poleg pečice, še enkrat skočila k oknu in prisluhnila, sedla nazaj in se naslonila na kolena. Kos časopisa je visel pred njenimi očmi in nehote so se ji natisnjene besede zvezale v stavke:

Vilko Ivanuša:

ZIDOVJE

(Prevedeno za Prosveto)

Ko ga je stražnik surovo potisnil v sobo, je začel Matek Ključec nenadoma drhteti. Nekoliko radi strahu in aramu, a še bolj radi odurne kiselske toplote, ki se je kakor megla ovičala njegovega premrlega telesa. Premražene noge so mu še bolj oledenele, a po hrbtu so se mu razlivali hladni curki. Zbadal so ga in ščegotali, da se je naježila Mateku koža. Ščipalo ga je v uhlje, zobje so mu šklepetali, a starčevske oči so mu zalile solze. Neprijetno je smrdelo tu po olju, ogorkih in plesnobi, toda peč je krvavo šarala, med tem ko je bril zunaj veter. Sneg in dež sta pljuškala ljudem v obraz.

— Prekleta brozga! A njemu gledata iz cunj, s katerimi si je ovali boasi nogi, palca!

Tako je modroval "pri rdeči lampi" sam zase ubogi Matek, doma pa mu je umirala jetična žena. Brezupno se je stisnil v kot in čakal, kaj se bo z njim zgodilo. Rakorano in rumeno lice mu je bilo mirno. Zelenkasto vodene oči so topo strmele v tla. Košičene in neprijetno oglate roke s trdimi štalji in modrimi šilami so brezdelno visele ob telesu. Ueta, izsušena in modrikasta od mraza, so se mu nevidno premikala. Kakor bi nekaj žvečila. Vse svoje misli je oredotočil Matek na to, kako se bo zadržal tam v sobi. Sedaj ga bodo privedli pred "oko postavne". Tako mu je vsaj zašumljivo obljubljal stražnik, ko ga je peljal na policijo. Smejal se mu, ko ga je videl nesrečnega! Toda, kaj bo z njim? ... Ta misel mu ni šla iz glave. Skušal je je odpočiti, a trdovratno se je vračala in še silneje vrtala po njegovih možganskih vijugah.

— Če me zapra? Kaj bo z mano? Ah, da bi bilo že vsega konec!

Toda v sobi je bil še nekdo. Slišalo se je, kako je nekdo surovo kričal. Torej počakati je treba! Pa saj to ne bo preveč hudo! Tu je prav lepo toplo! Samo da bi ne stal zraven ta nesrečni stražnik! Stoji ti tu kakor slab posnetek angela varuha! Kako se zlobno smehlja in si neprestano popravlja z roko ostru rob akrbno zlikanih hišč.

Končno se odpro stranska vrata. Skozi nje stopi slaboten mladenič. Bled, z velikimi svetlimi očmi in s usmiljenjem pogleda razcapanega in prezoblega starca. Spremljala sta ga dva lepo običena gospoda, ki sta imela nenavadno važna obzira. Kakor da bi bila od njih odvisna usoda vsega človeštva.

Sedaj je prišel Matek na vrsto. Stopil je v sobo pred "oko postavne", ne da bi se sam zavedal, kako. Pisalna miza. Gospod s očali. Lepa uniforma. Bleščeče spulete. Pljuvalnik. Na zidu dekorativno razobešeni okovi. Neke knjige. Baržunasti fotelji. Vse to se je z neumno, silno hitrostjo motalo pred Matekom. Sprva ni ničesar razumel. Čudno mu je zvenel stražnikov glas, ki je raportiral, da je "tegalu tu" iznenadil, kako je beračil, a ga je nato izgubil iz vida. Poznoje ga je poklical k sebi gospod David Senziht, trgovec v Rajski ulici, številka sedem, ker je "talo tu" ukradel gospodu dve in pol kile krompirja, dva kosa sira in venec čebule. Nato ga je na lice mesta aretirjal.

— A tako? ... Tako? ... Dobro! Aha! ... Dobro!

Matek je ravnodušno poslušal to dolgočasno in znano povest. Od tesnobe in neprijetnosti je še zmeraj buljil v tla, a na sobi je čutil oster pogled pepelastih oči,

ki so se zlobno svetila skozi stekla črnoobrobljenih oči.

Ko je stražnik prenehal, se je obrnil gospod z očali k drhtečemu Mateku Ključcu in ga je še enkrat natančno vsega premostril. Mogoče bi našel še kaj sumljivega na suhi in koščeni postavi preplašenega Zagorca! Toda niti z besedico niti a kretnjo se ta ni izdal! Strogo ga je vprašal, ali je vse res, kar je povedal stražnik.

Mateka je ostru ton povsem zmedel, da se je izgubil v kaos mial in čuvstev. Komaj se je spomnil, da je treba vprašanje potrditi. To pa je gospoda z očali strašno razjezilo. Čemu pa ne odgovarja? To je pomanjkanje vsakega takta in nesramnost! Matek ni mogel niti prav najciliti tistega nesrečnega "da", ko se je čezenj razlila cela ploha psokv.

— A tako? Pa kako smrdiš po dimu in gnoju! Kakor konjederec! In si celo domišljaš, da moramo mi meščani dajati hrano in podpirati take rascapane potepuhe, kakršni si ti? Kaj ne! Čemu pa si prišel semkaj v mesto? Beračit in potepat se? Ne ljubi se ti delati tam v vasi?! Mi smo agrarna država! Kaj pa mrmraš? Zena ti je bolna? Kaj? Umiraš? In ti potem miališ, da smeš tu krasti? Da smeš a silo jemati, če ti kdo česa ne da? Kar si je sam a teškim delom pridobil? Tat, tatinaki!

Matek čuti, kako neusmiljeno ga bičajo te besede in kako vse le ni povsem tako! Res je: smrdi po gnoju in dimu! Pa kako tudi ne? Vse noči so spali v sosednjem hlevu. Da bi ne zmrznili! Podnevi so kurili z žaganjem, ker ni bilo drv. Žaganje je tielo, se dimilo in se kakor kača vleklo v oči, nos, v usta. Dim je dušil in solzil oči. Vsesal se je v te beraške cunje. In sedaj smrdi kakor konjederec! Pa to ni še nič!

Sam bi si še pomagal! Toda žena. Ze drugo leto leži bolna! In potem: še štirje majhni otroci! Najmlajšemu je šele eno leto! Vsi hočejo jesti in odpirajo svoje gladne kljunčke, kadar pride domov.

— Očka, dajte nam kruhal! Lačni smo!

Mateku Ključcu se sedaj zveni v ušesih otroški krik. Toda sedaj nima ničesar več zanje! Tisto malo, kar je imel prihranjenega, je že davno potrosil za zdravila. In začeli so se dolgovati. Odpeljali so jim tudi Šarko. Otroci so jokali za njo, ker so jo imeli radi in ker so vedeli, da sedaj ne bo več mleka. Vse je odšlo! A sedaj! Kaj sedaj? Postal je tat! Posegel je po tuji lastni! Vse to Matek prav dobro občuti, a ne najde primernih besed, da bi izpovedal svojo nesrečo. Zdi se mu tudi, da bi prav nič ne pomagal! Ne bi ga razumeli in smejali bi se mu. Kaj pa ve tale gospod, kaj je mraz, kaj se pravi biti lačen in gledati druge, kako stradajo? Pa tudi tega ne razume, kaj se pravi biti tako debela rešetke v okenih in bleščeče okove na zidu ter poslušati, kako drugi pljujejo po tebi in tvoji nesreči! Tega ne ve in se niti ne potruži, da bi vse to kdaj razumel!

— Marš v ječo! Kaj buljši, za vraga! Štirinajst dni zapora in dve leti izgonstva!

Spočetka se je motalo nekaj zmešanega v Matekovih možganih. Kakor bi se prelivala neka brezsmiselna in šiva masa, ki je žgala in povzročala popolno apatijo v glavi. Vsa je šumelo in se

JUGOSLAVIJA bo glavna točka velikega bojičnega izleta s parnikom BERENGARIA Cunard Line družbe, ki zapusti New York 11. decembra pod osebnim vodstvom Mr. Alfred Markusa.

Važni ljudski bojični izlet v Jugoslavijo, ki odpelje iz New Yorka 11. decembra s parnikom Berengaria Cunard Line družbe je naznanjem od g. Markusa. G. Markus, ki je dobro poznan v Jugoslaviji, se nahaja sedaj v ti deželi, in bo osebno vodil ta izlet.

Kot večletni preiskusen vseh panogah potovanja. Mr. Markus pravi, da bo sam pazil vseskozi na vse transportacijske podrobnosti za njegovo grupo. Skrbel bo na potne liste, vize, potniška dovoljenja, povrnitvena dovoljenja, itd. Pazil bo tudi, da bodo vsi potniki ob pravem času dobili točne železniške zveze za njih doletni cilj potovanja, in da bodo brez vseh skrbi na potovanju.

Zabave in partije pod nadzorstvom Mr. Markusa se bodo vršile na potu, tako da se lahko vsi zanesejo dobiti najboljšo zabavo. Posebne zabave se bo oskrbelo za otroke na tem izletniškem potovanju. — (Adv.)

NASPROTSTVA PROTI CELLOPHANE ODPRAVLJENA

Nasprotstvo proti cellophane zavitku cigaret, kot se je glasilo ob Buford, Ga., Advrtisera, ki so rekli, "sedaj pa bomo potrebovali škalteljski odpiral, da dobimo iz tega cellophane zavitka cigarete" so odpravljena z novim tab zavitek na paketu, ki so sedaj na trgu od izdelovalcev Lucky Strike cigaret.

S tem, da drže kadilci cigaret en del tab svitka ob črti, potegnejo drugi del cellophane svitka vdelanim s malim pritiskom avtomatično na zavitek in ob pakiranju. Dalje varstvo katerega drugi cellophane nadomešča tudi druge moderne metode izdelave, kot ekskluzivno Lucky Strike "toasting" proces vsteviti uporabo ultra violetnih larkov. Veliko ljudi se je slagalo s Russell, Ky. Times izjavo, ki je komentiral cigarete zavite v to smotanost imenovano "cellophane" in ki pravi, "veliko kadilcev cigaret dopoveduje, da to ni nič drugega nego neoprotirna sitnost, katere napravi zavojček težko za odpreti." Nov tab zavitek-cellophane humidor bo odpravil to kritiko. (Adv.)

vrtele kakor vrtiljak na prostenoju tam na vasi! Toda nenadoma so te besede kakor grom presekal Matekove žalostne in razdvojene misli. Šele sedaj je doumel njihov smisel. Tat je in zapri ga bodo in žandarji ga bodo nato na njegovo aramoto privedli v vas. Pa je tudi prav tako! Kradel je! In je Matek veroval, da je ta topia in smrdljiva soba sanj Zvečitanje. Tu se bo očistil greha, kajti kradel je! Toda nenadoma so se mu zasolile oči in je pokleknil pred gospoda z očali in je ponižno prosil milosti. Oprostil mu bo. Saj so dobri. Prvič se je zgodilo. Radi bede.

— Visoki gospod, oprostite! Ne bom nikdar več! Če me že zaprete, pa zaprite še moje bolno ženo in otročičke! Bodo vsaj na toplem in imeli bodo kaj jesti! Dolej tajna misel se je sedaj,

glej, razjasnila in Matek je z gotovostjo upal na milost. Kako bi mu tudi ne oprostili! Saj oprostí tudi Mati Bojša, če jo lepo prosimo in če ji darujemo za njeno slavo in čast cifrazno dvojajo! Pa se je še bolj grbil in se ponizoval pred živino, proseč milosti. Hrbtenica, ki se je doslej le upogibala pod težo napornega dela, ista hrbtenica se je v tem trenutku upogibala pod mislijo na nekaj, česar ni! A gospod z očali se je bahavo smejal, a koničasta bradica se je tresla od potuhnjene zlobe.

— Tat, tatinaki! Ali nisi tega prej vedel? Le kar lepo odidi, da boš prihodnjič vedel, kako se krade! Marš!

(Dalje prihodnjič.)

Ali ste naročili na dnevnih "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Sloan Linime

Ljudje, ki so izbrali

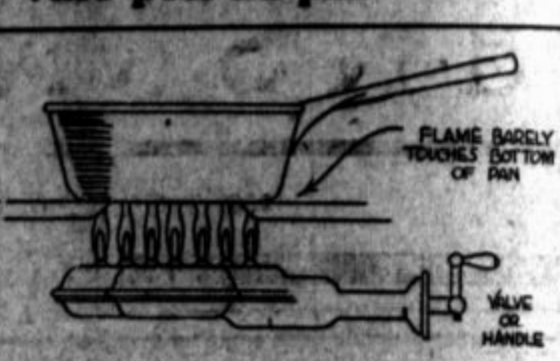
Mojš je imel, ki so ostali iz Amerike in so vsi milijoni let, ki izbrani, bodo priljubljeno premoženje. On stimulira in očistuje vse dele, da novo moč, stalnost in silo. Nuga-Tone očisti in osvoboditi glavo, preneha zaprtost in odpravi. Lekarstvi prodajo in ako se zdravstveno nima, rotte na se bevi za vas od trgovca za delo.

Varčujte plinom!

Kako naj izgleda plamen vaše peči na plin

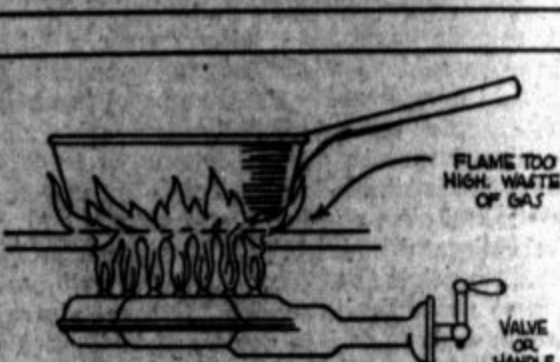
PRAVILEN PLAMEN

Ako plamen vaše plinove peči izgleda tako, potem hranite s plinom, skuhate hitro, ohranite čisto posodo, in ni duha.

NEPRAVILEN PLAMEN

Ako plamen izgleda tako, tedaj truttite plin in kuhinjska posoda se očrni.

Kako urediti nepravilen plamen:

Obrnite navzdol zaklopko (ali držaj) dokler ne gori plamen tako kakor kaže slika na vrhu. Ako ne morete vaše peči tako urediti, tedaj nas pokličite, da pošljemo inspektorja.

Ako hočete imeti dober uspeh od vaše plinove peči—tedaj rabite pravilen plinov plamen. Plamen naj komaj doseže dno posode. Ne poskušajte hitro kuhati s tem, da privijete plin kar se najbolj da—ker plamen ne bo zato nič bolj vroč in vaša jed se zato nič hitreje ne skuha. Ako vam plinov plamen plapolja okrog posode, pome-ni, da uporabite več plina kot je pa potreba. Da vam bo vaša plinova peč dobro služila, in da se kar najbolj a njo okoristite, tedaj proučujte slike in navodila, ki so tu navedena.

GRELCI ZA VODO

Točka 1903 in 1904 šikalkoga municipalnega zakonika prepoveduje rabo plinovih grelcov za splošne kuhinjske. Iste točke tudi prepovedujejo, da vsak plinov grelec za vodo, kjerkoli je že postavljen mora imeti odvodno cev (ali dimnik), ki odstrani iz posodja vse pri goranju nastale snovi.

Ako vaš grelec za vodo še nima odvodne cevi (dimnika), tedaj si ga dajte nemudoma napraviti, ali pa pokličite plinovo družbo.

Po naročilu sdrazavstvenega komisarja Herman N. Bundee-ma, je plinova družba primorana, da takoj sprejme plin grelecov vode, ki niso bili postavljeni po zakonitih določbah.

The Peoples Gas Light and Coke Company

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kolektarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene smerna, unikiško delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA